

Abstrakt

Pojem a právní důsledky překročení mezí nutné obrany a krajní nouze

Tématem předkládané diplomové práce jsou trestněprávní instituty nutné obrany a krajní nouze a následky překročení jejich mezí stanovených trestním zákoníkem. Oba dva zmíněné instituty patří mezi okolnosti vylučující protiprávnost, tedy mezi zvláštní okolnosti, při jejichž přítomnosti a dodržení příslušných podmínek je vyloučen jakýkoliv postih z hlediska práva. Smyslem existence těchto institutů v právních úpravách je umožnit beztrestně jednat lidem, kteří vystoupí na ochranu zájmů vlastních či zájmů společnosti ve chvíli, kdy jsou tyto zájmy ohroženy nebo narušeny. Ve své podstatě tak v daném okamžiku nahrazují absenci veřejné moci, jejímž úkolem je tyto zájmy chránit. Úprava musí však mít na druhé straně i jisté hranice tak, aby nedocházelo k libovolnému zneužívání těchto možností. Klíčové pasáže této práce jsou tedy věnovány situacím, kdy nejsou podmínky krajní nouze nebo nutné obrany zcela dodrženy a zkoumá, jaké právní důsledky s sebou takové činy nesou.

Diplomová práce je členěna do šesti kapitol. Po stručném úvodu následuje první kapitola, která je věnována obecnému pohledu na okolnosti vylučující protiprávnost, jejich pozici a zakotvení v právních předpisech. Od druhé kapitoly je práce zaměřena již výhradně na krajní nouzi a nutnou obranu. V této části lze nalézt charakteristiku obou institutů, jejich společné a rozdílné znaky a taktéž je nemalá část věnována historickému vývoji v předešlých právních úpravách. Ve třetí kapitole jsou podrobně rozebrány jednotlivé podmínky a náležitosti jednání v krajní nouzi. U každé podmínky jsou zároveň uvedeny příklady a pozornost je zaměřena zejména na situace excesivního vykročení z podmínek. Výklad je vždy podpořen příslušnou judikaturou, která je s excesy spojena. Totožnou strukturu má čtvrtá kapitola práce, která je věnována právní úpravě nutné obrany. Za stěžejní část práce lze označit kapitolu pět, která je zaměřena na právní kvalifikaci excesů a následky, které při nedodržení mezí krajní nouze a nutné obrany mohou z hlediska práva nastat. V této kapitole jsou nastíněny možné postupy, které mají soudci k dispozici a které umožňují různými způsoby zohlednit a privilegovat činy spáchané při excesivním jednání. Obsahem poslední, šesté kapitoly je problematika užívání automatických obranných systémů, které ačkoliv nejsou v trestním zákoníku nijak upraveny, tak s institutem nutné obrany úzce souvisejí.